

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету соціології та
управління

 Т.Ф. Бірюкова
«22» серпня 2025 р.

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ДЕРЖАВНА ТА ВІЙСЬКОВА ПОЛІТИКА КРАЇН СВІТУ

підготовки бакалаврів
денної форми здобуття освіти
освітньо-професійна програма «Політологія»
спеціальності 052 Політологія
галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки

ВИКЛАДАЧ: Хорішко Л.С., д.політ.н., професор, професор кафедри політології

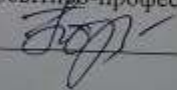
Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри політології

Протокол № 1 від «22» серпня 2025 р.
Завідувач кафедри

 Є.Г. Цокур
(підпис) (ініціали, прізвище)

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми

 Н.В. Горло
(підпис) (ініціали, прізвище)

2025 рік

Зв'язок з викладачем:

Е-mail: liliia_khorishko@ukr.net

Телефон: (061) 289-15-74

Інші засоби зв'язку: Viber, Telegram, Moodle (форум курсу, приватні повідомлення)

Кафедра: політології, IV корпус, ауд. 310

1. Опис навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Державна та військова політика країн світу» є формування необхідних знань стосовно сутності військової політики, особливостей та специфіки її практичної реалізації у провідних державах світу. Основними завданнями вивчення дисципліни «Державна та військова політика країн світу» є: визначення сутності війни як соціально-політичного явища; особливостей формування військової політики провідними державами сучасності; засвоєння знань про сучасні міжнародні військово-політичні організації та їх взаємодію з державами.

Знайомство з першоджерелами, що розкривають зміст та теоретичні засади дослідження проблематики війни та миру, їх трактування сучасними державами дозволять слухачам курсу вільно орієнтуватися у спеціальній термінології, персоналіях тощо, поглибити знання відносно специфіки формування військової політики в різних політичних системах, сприятиме формуванню цілісного уявлення про роль війни в сучасних політичних процесах.

Використання різних методів дослідження проблематики війн у сучасних політичних процесах сприятиме розвитку таких затребуваних роботодавцями «м'яких» навичок, як розуміння змісту, процедури та технологій політичної діяльності персональних та колективних суб'єктів, а також критичне мислення. Інтерактивний формат курсу спонукатиме до дебатов, дискусії, аргументованого відстоювання власної точки зору, орієнтований на розвиток аналітичних здібностей та навичок ефективної усної й письмової комунікації. Виконання групових практичних завдань та підсумкових творчих проектів спонукає до розвитку навичок командної роботи, організаційних і лідерських якостей.

2. Паспорт навчальної дисципліни

Нормативні показники	денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
Статус дисципліни	Обов'язкова / Вибіркова	
Семестр	-й	-й
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість годин	120	
Лекційні заняття	20 год.	год.
Семінарські заняття	10 год.	год.
Самостійна робота	90 год.	год.
Консультації	особисті – IV корпус, ауд. 310; дистанційні – Zoom за попередньою домовленістю	
Вид підсумкового семестрового контролю:	залік	
Посилання на електронний курс у СЕЗН ЗНУ (платформа Moodle)	https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=9020	

3. Методи досягнення запланованих освітньою програмою компетентностей і результатів навчання

Результати навчання та компетентності	Методи навчання / форми і методи оцінювання
1	2
ЗК01. Знання предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК02. здатність до аналізу та синтезу науково-технічної, природничо-наукової та загальнонаукової інформації. ЗК08 здатність до письмової й усної комунікації рідною мовою, знання іноземних мов. ЗК09 схильності до етичних цінностей, знання вітчизняної історії та культури, розуміння причино - наслідкових зв'язків розвитку суспільства й уміння їх використовувати в професійній і соціальній діяльності; РН01. Розуміти предметну область, етичні та правові засади професійної діяльності. РН02. Вільно спілкуватися державною та однією з іноземних мов усно і письмово у професійній діяльності. РН03. Вміти критично мислити у сфері професійної діяльності. РН07. Розуміти історію, закономірності та етапи розвитку предметної сфери політології, знати її цінності та досягнення. РН08. Вміти використовувати базовий категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки.	Методи навчання: розповідь, конспектування, аналіз, частково-пошуковий метод, пояснювально-ілюстративний метод, порівняльний метод, метод проблемних ситуацій, робота з навчальною літературою. Контрольні заходи: опитування на семінарі, практичне завдання на порівняльний аналіз, написання есе
СК01. Здатність використовувати категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки. СК02. Здатність застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки. СК03. Здатність описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах. СК05. Здатність аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування. РН09. Вміти застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки. РН10. Вміти описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах. РН12. Вміти аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.	Методи навчання: розповідь, конспектування, аналіз, частково-пошуковий метод, пояснювально-ілюстративний метод, порівняльний метод, метод проблемних ситуацій, робота з навчальною літературою Контрольні заходи: усна відповідь на семінарі, практичне завдання на порівняльний аналіз, написання есе

4. Зміст навчальної дисципліни

ЗМ 1. Політологічний аналіз проблем війни та миру

Війна як соціально-політичне явище. Проблеми війни та миру в історії політичної думки. Політичні ідеї та воєнно-політичні погляди представників класичної античної науки. Теологічні та світські парадигми воєнно-політичного мислення в епоху Середньовіччя. Політичні концепції, вчення про війну і мир у період Відродження, Нового часу, доби Модерну. Огляд сучасних політологічних теорій війни й миру. Політичні доктрини мілітарного спрямування: мілітаризм, шовінізм, пацифізм, фашизм.

Війна як соціально-політичне явище: сутність, зміст, тенденції зміни політичного дискурсу. Методологічні основи політологічного підходу до аналізу війни. Політично-правові ознаки війни. Соціально-політичні фактори, ризики та виклики безпеки держав фундаментального і ситуативного характеру. Політичний зміст сучасних форм соціального насильства: воєнно-політичні конфлікти, внутрішній та міжнародний тероризм. Основні форми соціального насильства. Воєнно-політичний конфлікт. Інтервенція. Основні види тероризму. Мир як соціально-політичний стан суспільства. Поняття миру. Взаємозв'язок війни і миру як протилежних станів соціально-політичного буття. Діалектичність переходу з одного стану в інший.

ЗМ 2. Військова політика як складова державної політики

Військова політика в структурі політики. Політика як соціальне явище. Політика як сфера суспільної діяльності та суб'єктивної активності. Типи та різновиди політики.

Поняття та функції військової політики. Проблема визначення воєнної політики та її атрибутів. Функціональна роль воєнної політики. Європейська безпекова і оборонна політика та Україна.

Воєнна доктрина - джерело офіційної військової політики держави. Еволюція наукових поглядів на її формування. Українська воєнна доктрина. Становлення та зміни парадигм оборонної політики. Воєнно-політичні аспекти Воєнних доктрин України. Політологічний порівняльний аналіз воєнних доктрин сучасних держав та концептів «колективної оборони».

Стратегії «непрямих дій»: зародження концепцій, форми реалізації у сучасній воєнно-політичній практиці.

Стратегія «непрямих дій» - домінування політичних аспектів над насильницькими способами воєнної політики. Східна парадигма воєнно-політичного мислення серед теоретичних передумов формування стратегії «непрямих дій». Шляхи та форми реалізації «стратегії непрямих дій» у воєнно-політичних реаліях ХХІ ст. Превентивні воєнно-політичні стратегії. Превентивна оборона як вид стратегічних дій. Превентивна оборона як сукупність наступних етапів: від запобігання, стримування, упередження, сковування до силового реагування у відповідь.

ЗМ 3. Державна та військова політика країн світу

Державна та військова політика США. Поняття та напрями реалізації державно-військової політики США. Національна оборонна стратегія та Національна військова стратегія США. Основні мета та завдання, суб'єкти реалізації. Принципи та методи реалізації. Об'єднане командування ЗС США.

Регіональні аспекти державно-військової політики США. Регіональне сегментування державно-військової політики, цілі та завдання. Арсенал способів та методів реалізації.

Державна та військова політика Німеччини. Поняття та складові державно-військової політики Німеччини. Поняття та загальні принципи військової доктрини. Стратегічні інтереси у сфері національної безпеки та оборони. «Біла книга з питань політики безпеки і перспективам розвитку збройних сил» (2016), «Основні напрямки політики Німеччини в області оборони і безпеки» (2011) і «Концепція бундесверу» (2013).

Напрями реалізації державно-військової політики Німеччини. Участь у формуванні системи колективної безпеки на трансатлантичному, європейському та національному рівнях. Співробітництво з військово-політичними організаціями. Сприяння зменшенню впливу тероризму на міжнародний політичний процес.

Державна та військова політика Франції. Поняття та складові державно-військової політики Франції. Поняття та загальні принципи військової доктрини. Стратегічні інтереси у сфері національної безпеки та оборони.

Напрями реалізації державно-військової політики Франції. Участь у формуванні системи колективної безпеки на трансатлантичному, європейському та національному рівнях. Співробітництво з військово-політичними організаціями. Сприяння зменшенню впливу тероризму на міжнародний політичний процес.

Державна та військова політика Великої Британії. Поняття та складові державно-військової політики Великобританії. Поняття та загальні принципи військової доктрини. Стратегічні інтереси у сфері національної безпеки та оборони. «Стратегія національної безпеки і огляд стратегічної оборони і безпеки Великобританії».

Напрями реалізації державно-військової політики Великої Британії. Участь у формуванні системи колективної безпеки на трансатлантичному, європейському та національному рівнях. Співробітництво з військово-політичними організаціями. Сприяння зменшенню впливу тероризму на міжнародний політичний процес.

ЗМ 4. Особливості формування та реалізації військової політики в Україні

Державна та військова політика України. Поняття та складові державно-військової політики України. Поняття та загальні принципи військової доктрини. Відмова від політики позаблоковості та відновлення стратегічного курсу на євроатлантичну інтеграцію, зміщення акцентів у веденні воєнних конфліктів на комплексне використання воєнних і невоєнних інструментів. Стратегічні інтереси у сфері національної безпеки та оборони. Напрями реалізації державно-військової політики України. Стратегії національної безпеки України як основа комплексного реформування та розвитку відповідної сфери і важливий елемент модернізації держави. Співробітництво з військово-політичними організаціями. Розвиток співпраці України та НАТО.

ЗМ 5. НАТО як суб'єкт міжнародної військово-політичної діяльності

НАТО як суб'єкт міжнародної військово-політичної діяльності. Історія виникнення і формування НАТО. Передумови виникнення НАТО. Стратегічні концепції Альянсу. Трансформація діяльності НАТО. Структура НАТО. Політична інституційна структура НАТО. Цивільна та військова структура НАТО. Основні комітети та інститути співпраці Альянсу. Основні напрями діяльності НАТО. Миротворча діяльність. Роль НАТО у боротьбі з міжнародним тероризмом. Організація партнерства та співпраці.

ЗМ 6. Технології контролю та управління військово-політичними конфліктами

Технології контролю та управління військово-політичними конфліктами. Військово-політичний конфлікт і особливості його появи в політичній сфері. Поняття та особливості соціального конфлікту. Особливості політичної сфери суспільства як передумови виникнення політичних конфліктів. Визначення поняття «військово-політичний конфлікт». Негативні та позитивні функції політичних конфліктів.

Сутність управління і контролю політичними конфліктами. Контроль як форма свідомого впливу на політичний конфлікт. Управління конфліктами як форма ціленаправленого впливу на компоненти конкурентної взаємодії. Основні стратегії управління конфліктами: ініціація, рутинізація, попередження, врегулювання, вирішення, витіснення. Культурно-цивілізаційні моделі та технології вирішення військово-політичних конфліктів. Основні характеристики англо-саксонської моделі. Особливості застосування стратегії м'якої та жорсткої сили. Основні характеристики східно-азіатської моделі. Основні характеристики західноєвропейської моделі.

4. Темі лекційних занять

№ Зміст ового моду ля	Назва теми	Кількість годин		Згідно з розкладом
		о./д.ф	з./д.ф	
1	Війна як соціально-політичне явище	2		щотижня
2	Військова політика в структурі політики	2		щотижня
3	Стратегії «непрямих дій»: зародження концепцій, форми реалізації у сучасній воєнно-політичній практиці.	2		щотижня
4	Державна та військова політика країн світу	4		щотижня
5	Державна та військова політика України	4		щотижня
6	НАТО як суб'єкт міжнародної військово-політичної діяльності	4		щотижня
7	Технології контролю та управління військово-політичними конфліктами	2		щотижня
	Усього:	20		щотижня

5. Темі семінарських занять

№ Зміст ового моду ля	Назва теми	Кількість годин		Згідно з розкладом
		о./д.ф	з./д.ф	
1	Військова політика в структурі політики	2		1 раз на 2 тижні

2	Стратегії «непрямих дій»: зародження концепцій, форми реалізації у сучасній воєнно-політичній практиці.	2		1 раз на 2 тижні
3	Державна та військова політика країн світу	2		1 раз на 2 тижні
4	Державна та військова політика України	2		1 раз на 2 тижні
5	НАТО як суб'єкт міжнародної військово-політичної діяльності	2		1 раз на 2 тижні
	Усього:	10		

6. Самостійна робота

№ Зміст ового моду ля	Назва теми	Кількість годин	
		о./д.ф	з./д.ф
1	Війна як соціально-політичне явище	10	
2	Військова політика в структурі політики	10	
3	Стратегії «непрямих дій»: зародження концепцій, форми реалізації у сучасній воєнно-політичній практиці.	10	
4	Державна та військова політика країн світу	10	
5	Державна та військова політика України	10	
6	НАТО як суб'єкт міжнародної військово-політичної діяльності	20	
7	Технології контролю та управління військово-політичними конфліктами	20	
	Усього:	90	

7. Види і зміст поточних контрольних заходів

№ змістово го модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
1	Підготовка до семінару, усна відповідь	Війна як об'єкт дослідження в історії політичної та філософської думки Особливості військово-політичної думки давнього Китаю. Війна як об'єкт дослідження в епоху Античності (Платон, Арістотель). Війна та військове мистецтво в концепції Н. Макіавеллі.	5 балів – чітка повна змістовна відповідь на питання, представлення авторської позиції. 4 бали – змістовна відповідь на питання, аргументованість відповіді. 3 бали – все вище перелічене, але при відсутності авторської позиції; 2 бали – змістовне доповнення. 1 бал – поверховий виклад матеріалу; 0 балів – відсутність відповіді	5
	Написання аргументованого есе	Проблеми співвідношення війни та миру	Аргументоване есе складається з таких структурних елементів: вступу, де студент декларує власну точку зору на проблему, поставлену у	5

			заголовку есе; щонайменше трьох аргументів на користь власної точки зору;. висновку, де попередні результати синтезуються та інтегруються у більш глобальний контекст	
Усього за ЗМ 1 контр. заходів	2			10
2	Підготовка до семінару, усна відповідь	Поняття та функції військової політики. Проблема визначення військової політики та її функціональних атрибутів. Європейська безпекова і оборонна політика та Україна	5 балів – чітка повна змістовна відповідь на питання, представлення авторської позиції. 4 бали – змістовна відповідь на питання, аргументованість відповіді. 3 бали – все вище перелічене, але при відсутності авторської позиції; 2 бали – змістовне доповнення. 1 бал – поверховий виклад матеріалу; 0 балів – відсутність відповіді	5
	Написання аргументованого есе	Військова політика в умовах сучасної політичної дійсності	Аргументоване есе складається з таких структурних елементів: вступу, де студент декларує власну точку зору на проблему, поставлену у заголовку есе; щонайменше трьох аргументів на користь власної точки зору;. висновку, де попередні результати синтезуються та інтегруються у більш глобальний контекст	5
Усього за ЗМ 2 контр. заходів	2			10

3	Підготовка до семінару, усна відповідь	Військова політика США. Військова політика Німеччини, Військова політика Великобританії. Військова політика Франції	5 балів – чітка повна змістовна відповідь на питання, представлення авторської позиції. 4 бали – змістовна відповідь на питання, аргументованість відповіді. 3 бали – все вище перелічене, але при відсутності авторської позиції; 2 бали – змістовне доповнення. 1 бал – поверховий виклад матеріалу; 0 балів – відсутність відповіді	5
	Написання аргументованого есе	Загрози національним інтересам України в умовах сучасних глобальних викликів	Аргументоване есе складається з таких структурних елементів: вступу, де студент декларує власну точку зору на проблему, поставлену у заголовку есе; щонайменше трьох аргументів на користь власної точки зору; висновку, де попередні результати синтезуються та інтегруються у більш глобальний контекст.	5
Усього за ЗМ 3 контр. заходів	2			10
4	Підготовка до семінару, усна відповідь	Поняття та функції воєнної політики України Армія як суб'єкт реалізації військової політики держави. Європейська безпекова і оборонна політика та Україна	5 балів – чітка повна змістовна відповідь на питання, представлення авторської позиції. 4 бали – змістовна відповідь на питання, аргументованість відповіді. 3 бали – все вище перелічене, але при відсутності авторської позиції; 2 бали – змістовне доповнення. 1 бал – поверховий виклад матеріалу; 0 балів – відсутність відповіді	5
	Написання аргументованого есе	Особливості гібридної війни в Україні	Аргументоване есе складається з таких структурних елементів: вступу, де студент декларує власну точку зору на проблему, поставлену у	5

			заголовку есе; найменше трьох аргументів на користь власної точки зору; висновку, де попередні результати синтезуються та інтегруються у більш глобальний контекст	
Усього за ЗМ 4 контр. заходів	2			10
5	Підготовка до семінару, усна відповідь	Історія виникнення і формування НАТО. Передумови виникнення НАТО. Стратегічні концепції Альянсу. Трансформація діяльності НАТО	5 балів – чітка повна змістовна відповідь на питання, представлення авторської позиції. 4 бали – змістовна відповідь на питання, аргументованість відповіді. 3 бали – все вище перелічене, але при відсутності авторської позиції; 2 бали – змістовне доповнення. 1 бал – поверховий виклад матеріалу; 0 балів – відсутність відповіді	5
	Написання аргументованого есе	Основні напрям військово-політичного співробітництва Україна-НАТО	Аргументоване есе складається з таких структурних елементів: вступу, де студент декларує власну точку зору на проблему, поставлену у заголовку есе; що найменше трьох аргументів на користь власної точки зору; висновку, де попередні результати синтезуються та інтегруються у більш глобальний контекст	5
Усього за ЗМ 5 контр. заходів	2			10
6	Підготовка до семінару, усна відповідь	Визначення поняття військово-політичний конфлікт». Сутність управління політичними конфліктами. Культурно-цивілізаційні моделі та технології вирішення військово-політичних конфліктів.	5 балів – чітка повна змістовна відповідь на питання, представлення авторської позиції. 4 бали – змістовна відповідь на питання, аргументованість відповіді. 3 бали – все вище перелічене, але при відсутності авторської позиції; 2 бали – змістовне доповнення.	5

			1 бал – поверховий виклад матеріалу; 0 балів – відсутність відповіді	
	Написання аргументованого есе	Основні стратегії управління військово-політичними конфліктами	Аргументоване есе складається з таких структурних елементів: вступу, де студент декларує власну точку зору на проблему, поставлену у заголовку есе; щонайменше трьох аргументів на користь власної точки зору;. висновку, де попередні результати синтезуються та інтегруються у більш глобальний контекст	5
Усього за ЗМ 6 контр. заходів	2			10
Усього за змістові модулі контр. заходів	12			60

8. Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
Залік	Усна відповідь на питання	1. Проблеми війни та миру в історії політичної думки. 2. Методологічні основи політологічного підходу до аналізу війни. Політично-правові ознаки війни. Соціально-політичні фактори, ризики та виклики безпеці держав фундаментального і ситуативного характеру. 3. Основні форми соціального насильства. Воєнно-політичний конфлікт. Інтервенція. Основні види тероризму. 4. Поняття миру. Взаємозв'язок війни і миру як протилежних станів соціально-політичного буття. Діалектичність переходу з одного стану в інший. 5. Політика як сфера суспільної діяльності та суб'єктивної активності. Типи та різновиди політики. 6. Поняття та функції військової політики. 7. Проблема визначення воєнної політики та її атрибутів. 8. Європейська безпекова і оборонна політика та Україна. 9. Воєнна доктрина - джерело офіційної військової політики держави. 10. Стратегія «непрямих дій» - домінування політичних аспектів над насильницькими способами воєнної політики. 11. Превентивні воєнно-політичні стратегії. 12. Поняття та напрями реалізації державно-військової політики США. 13. Поняття та складові державно-військової політики Німеччини. 14. Напрями реалізації державно-військової політики	Кількість питань, на які надано повну змістовну відповідь (1 питання – 5 балів) – усього 4 питання 5 балів – відповідь логічна, повна й аргументована 4 бали – відповідь логічна й послідовна, але окремі аспекти не розкриті 3 бали – відповідь послідовна, але студент недостатньо орієнтується в матеріалі 1-2 бали – неточні визначення понять	20

		Франції. 15. Поняття та складов державно-військової політики України. 16. Основні напрями діяльності НАТО. 17. Технології вирішення військово-політичних конфліктів.		
	Практичне завдання – індивідуальне дослідницьке завдання	Визначити масштаб участі збройних сил (обрати державу самостійно) у миротворчих місіях/операціях ООН чи НАТО	Наявність всіх складових та логіка в презентації матеріалу – 20-15 балів Відсутність декількох складових – 15-10 балів Відсутність декількох складових або не відповідність змісту – 10 -5 балів Не розкрито зміст та не всі складові – 5-1 бали	20
Усього за підсумковий семестровий контроль				40

Шкала оцінювання ЗНУ: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов’язковим повторним курсом)		

9. Рекомендована література

Основна:

1. Вплив глобальних політичних, енергоресурсних та екологічних змін на воєнну безпеку держави / В. В. Зубарев, О. П. Кутовий, О. О. Свергунов, С. М. Химченко. Київ : Інтертехнологія, 2019. 256 с.
2. Історія українського війська (1917-1995) / авт.. кол. Гриневич В., Гриневич Л., Якимович Б. та ін. Львів : Новий світ, 2015. 250 с.
3. Лісовська Ю. П., Лісовський П. М. Безпекознавство: особистість, держава, суспільство (системний аналіз). Київ: Кондор-Видавництво, 2017. 268 с.
4. Лісовська Ю. П., Лісовський П. М. Воєнно-стратегічна безпека України : навч.посіб. Київ : Університет «Україна», 2023. 220 с.
5. Почепцов Г. Г. Інформаційні війни. Київ : Києво-Могилянська академія, 2015. 497 с.
6. Цюрупа М. В. Основи загальної та воєнної політології: підручник. Київ : Кондор-Видавництво, 2013. 512 с.

Додаткова:

1. Абрамов В. І. Використання воєнної сили як інструменту глобального менеджменту. *Наукові праці МАУП*. 2006. № 66. С. 271-276.
2. Грубов В. Європейська колективна безпека в умовах глобалізації: ліберальна парадигма : монографія. Київ : ТОВ «ФАДА, ЛТД», 2007. 554 с.
3. Мандрагеля В. А. Причини та характер воєн (збройних конфліктів): філософсько-соціологічний аналіз : монографія. Київ : Вид-во УВЕ, 2003. 570 с.
4. Національна стійкість України та національна безпека. Аналітична записка / за ред. О. М. Майборода. Київ : Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2022. 40 с.
5. Стратегічні комунікації суб'єктів політики в умовах сучасної політичної дійсності : колект. моног./ за заг. ред. Хорішко Л. С. Запоріжжя : Видавничий дім «Гельветика», 2021. 178 с.
6. Nye J. The Powers to Lead. Oxford : University Press, 2008. 240 p.
7. Riker W. The Theory of Political Coalitions. New Haven; London: Yale University Press, 1962. 300 p.

10. Інформаційні ресурси

1. Стратегія воєнної безпеки України від 25.03.2021 р. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/1212021-37661> (дата обращения : 15.08.2024).
2. Дьяков М. Оборонная дипломатия (новые задачи вооруженных сил Запада в современных условиях). URL: <http://commi.narod.ru/txt/2001/0503.htm> (дата обращения : 15.09.2021).
3. Ільницька У. Армія і політика: моделі взаємодії в умовах різних політичних режимів. URL: http://vlp.com.ua/files/36_2.pdf (дата обращения : 15.08.2024).
4. Північноатлантичний альянс. URL: http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=EIU&P21DBN=EIU&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=eiu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=TRN=&S21COLORTERMS=0&S21STR=Pivnichno_Atlantychnyj (дата звернення: 15.08.2024).

5. EU strategic communication to counteract anti-EU propaganda by third parties. European Parliament resolution of 23 November 2016. URL: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+TA+P8-TA-2016-0441+0+DOC+PDF+V0//EN>.
6. Szafranski R. A theory of information warfare. Preparing for 2020. URL: www.airpower.maxwell.af.mil/airchronicles/apj/apj95/spr95_files/szfran.html

11. Регуляції і політики курсу

Відвідування занять. Регуляція пропусків.

Інтерактивний характер курсу передбачає обов'язкове відвідування практичних занять. Студенти, які за певних обставин не можуть відвідувати практичні заняття регулярно, мусять впродовж тижня узгодити із викладачем графік індивідуального відпрацювання пропущених занять. Відпрацювання занять здійснюється письмово, шляхом виконання індивідуального письмового завдання.

Політика академічної доброчесності

Політика академічної доброчесності. Кожний студент зобов'язаний дотримуватися принципів академічної доброчесності. Письмові завдання з використанням часткових або повнотекстових запозичень з інших робіт без зазначення авторства – це плагіат. Використання будь-якої інформації (текст, фото, ілюстрації тощо) мають бути правильно процитовані з посиланням на автора! Якщо ви не впевнені, що таке плагіат, фабрикація, фальсифікація, порадьтеся з викладачем. До студентів, у роботах яких буде виявлено списування, плагіат чи інші прояви недоброчесної поведінки можуть бути застосовані різні дисциплінарні заходи (див. посилання на Кодекс академічної доброчесності ЗНУ в додатку до силабусу).

Використання комп'ютерів/телефонів на занятті

Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних та практичних занять дозволяється виключно у навчальних цілях (для уточнення певних даних, перевірки правопису, отримання довідкової інформації тощо). Будь ласка, не забувайте активувати режим «без звуку» до початку заняття.

Під час виконання заходів контролю (контрольних робіт, іспитів) використання гаджетів заборонено. У разі порушення цієї заборони роботу буде анульовано без права перескладання.

Комунікація

Базовою платформою для комунікації викладача зі студентами є Moodle та електронна пошта викладача.

Важливі повідомлення загального характеру – зокрема, оголошення про терміни подання контрольних робіт, коди доступу до сесій у Zoom та ін. – регулярно розміщуються викладачем на форумі курсу чи надсилатимуться старості групи електронною поштою.

ДОДАТОК ДО СИЛАБУСУ ЗНУ – 2025-2026 рр.

ГРАФІК ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ 2025-2026 н. р. доступний за адресою:
<https://tinyurl.com/yckze4jd>.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ. Студенти і викладачі Запорізького національного університету несуть персональну відповідальність за дотримання принципів академічної доброчесності, затверджених **Кодексом академічної доброчесності ЗНУ**: <https://tinyurl.com/ya6yk4ad>. Декларація академічної доброчесності здобувача вищої освіти (додається в обов'язковому порядку до письмових кваліфікаційних робіт, виконаних здобувачем, та засвідчується особистим підписом): <https://tinyurl.com/y6wzzlu3>.

НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмінь (атестації, заліки, іспити та інші форми контролю) є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до Положення про організацію та методикку проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9tve4lk>.

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН, ВІДРАХУВАННЯ. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (в тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Порядок повторного вивчення визначається Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9pkmmp5>. Підстави та процедури відрахування студентів, у тому числі за невиконання навчального плану, регламентуються Положенням про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ycds57la>.

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА. Порядок зарахування результатів навчання, підтверджених сертифікатами, свідоцтвами, іншими документами, здобутими поза основним місцем навчання, регулюється Положенням про порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті: <https://tinyurl.com/y8gbt4xs>.

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/57wha734>. Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/yd6bq6p9>; Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9r5dpwh>.

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога **Марті Ірини Вадимівни** (061) 228-15-84, (099) 253-78-73 (щоденно з 9 до 21).

УПОВНОВАЖЕНА ОСОБА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ Запорізького національного університету: **Банах Віктор Аркадійович**

Електронна адреса:

Гаряча лінія: Тел.

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Силабус навчальної дисципліни

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Якщо вам потрібна спеціалізована допомога, будь ласка, зателефонуйте (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ydhcsagx>.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ.

Наукова бібліотека: <http://library.znu.edu.ua>. Графік роботи абонементів: понеділок-п'ятниця з 08.00 до 16.00; вихідні дні: субота і неділя.

СИСТЕМА ЕЛЕКТРОННОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ (MOODLE):

<https://moodle.znu.edu.ua>

Якщо забули пароль/логін, направте листа з темою «Забув пароль/логін» за адресою: moodle.znu@znu.edu.ua.

У листі вкажіть: прізвище, ім'я, по-батькові українською мовою; шифр групи; електронну адресу. Якщо ви вказували електронну адресу в профілі системи Moodle ЗНУ, то використовуйте посилання для відновлення паролю <https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015>.

ЦЕНТР ІНТЕНСИВНОГО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ: <http://sites.znu.edu.ua/child-advance/>

ЦЕНТР НІМЕЦЬКОЇ МОВИ, ПАРТНЕР ГЕТЕ-ІНСТИТУТУ: <https://www.znu.edu.ua/ukr/edu/ocznu/nim>

ШКОЛА КОНФУЦІЯ (ВИВЧЕННЯ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ): <http://sites.znu.edu.ua/confucius>